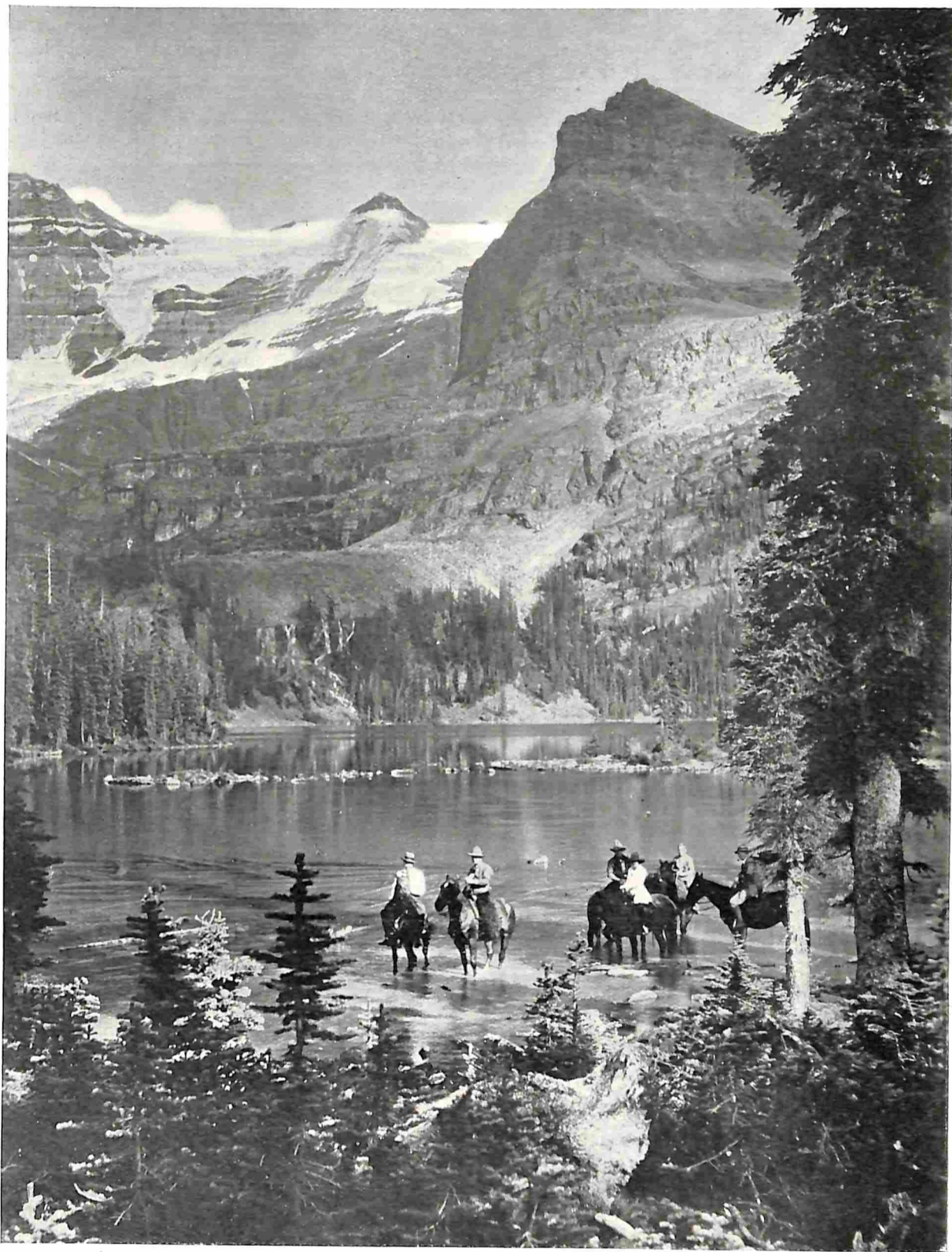

BUITEN

19^E JAARGANG N^O. 48.

ZATERDAG 28 NOVEMBER 1925.

HET MEER O'HARA IN BRITSCHE COLUMBIA.

Redacteur; Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

MARIANNE HOOGLAND, DOOR MARIE VAN ZEG-
GELEN (22). . . . . BLZ. 566 EN 575
DE LEIDSCHHE IJURT TE AMSTERDAM, DOOR J.
SCHUITEMAKER Cz., GEÏLLUSTREERD . . . . . BLZ. 568—571
OUDE VOLKSSPELEN, DOOR C. VISSER . . . . . BLZ. 570
FUCHSIA'S (SLOT), DOOR A. J. VAN LAREN, GEÏLLUST. . . 571
DE AMERIKAANSCH NATIONAL FORESTS, DOOR
F. S. BOSMAN, GEÏLLUSTREERD. . . . . BLZ. 565, 572—575
REISBRIEVEN, DOOR GUY DE VOS (2) . . . . . BLZ. 573
NOG EENS DE HONDENSLAGER, DOOR L. KEIJZER. 574
DE STEENEN SLUIS BIJ SITTARD, ILLUSTRATIE 576

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers **Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie“** of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten“. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

MARIANNE HOOGLAND

door

MARIE VAN ZEGGELEN.

22)

WARE dit laatste niet het geval, Marianne, dan zou ik met mijn schrijven gewacht hebben, of ik zou je waarschijnlijk om een onderhoud verzocht hebben, wanneer ik weder tehuis was. . . . Ik weet dat wat ik je te vragen heb, eigenlijk iets is, dat men een meisje niet vraagt wanneer zij, zooals gij, op het punt staat den doop te ondergaan. Ik vermoed dat deze dagen zeer ernstig en plechtig voor u zullen zijn, Marianne, doch wat ik te vragen heb is ook ernstig en mijn onverwacht vertrek en lang verblijf in Engeland zijn de aanleiding dat ik u die vraag nu doe voor gij na tot de kerk te zijn toegetreden, een reis gaat maken met uw oom Hoogland.

Ge zult misschien niet zeer verwonderd zijn over mijn vraag, Marianne, want ge hebt zeker reeds lang bemerkt hoe ik u bewonder en lief heb, hoe vurig ik verlang een band met u te knopen die ons voor het leven verbinden zal.

Wilt gij daarin toestemmen, lieve Marianne? Wilt ge mijn vrouw worden?

Ik behoef u niet te zeggen hoe mijn ouders over deze mogelijke verbintenis denken. Het is ook hun vurige wensch en zij hebben mij hunne toestemming gegeven u te schrijven.

Gij zoudt mij reeds gelukkig maken met een spoedig, moge het zijn een toestemmend, antwoord! Als ik weet dat de toekomst voor mij rooskleurig is, lieve Marianne, dan zal ik zeker daar in het vreemde land slagen. Mijn vader heeft hier een zaak in handen, die wel eenigen tijd kan duren en waarvan, daar ik die voor hem waar zal nemen, grootendeels mijn positie zal afhangen. Met Marianne Hoogland in het hart, zal ik alle moeilijkheden overwinnen, denk daar maar aan. Een geheel leven ligt in uw hand. Zoodra ik uw antwoord heb, dierbare Marianne, zal mijn vader uwe ouders bezoeken en officieel om uw hand voor mij vragen. Moge de

uitslag goed zijn! Adieu, Marianne, denk aan hem die nu op de baren dobbert!

Mijn adres is: Parc Hotel Londen.

In de hoop een gunstig antwoord te ontvangen, verblijf ik uw u zoo zeer toegenege vriend,

Jan van Aalten.

„Toegenege vriend Jan van Aalten“, herhaalde ze, „toegenege vriend, waarde Marianne, lieve Marianne, dierbare Marianne! Ben ik hem dierbaar?“ Ze zag in den spiegel. Lieve Marianne! Ben ik hem dierbaar? Voorzichtig vatte ze de deugd, ze had het mutsje nog op! Voorzichtig vatte ze de gazen pracht aan en tilde haar van 'r hoofd. Zoo, netjes opvouwen en in de doos. Nu gooide ze met een rukje van haar hoofd de losgesprongen lokken naar achteren; een blos begon op haar wangen te gloeien. „Een huwelijksaanzoek, een echt huwelijksaanzoek!“ 't Leven was toch niet altijd gewoon. Dit was toch een bijzonder oogenblik. Er was iemand die haar bewonderde, „bewonder“ stond er, iemand die haar tot zijn vrouw wenschte. Wat beteekende dat eigenlijk? Vrouw zijn is nog wat anders dan meisje zijn! Toen ze nog op school ging, had ze dikwijls briefjes van jongens gekregen met „Wil je me meisje zijn!“ „Wil je met me loopen en wil je me meisje zijn!“ Jawel, dat was allemaal kindergedoe! dit was echt! Ze was nu een mensch. Stel je voor, de vrouw van Jan van Aalten! Mevrouw van Aalten, geboren Hoogland. Hij zou zeker heel deftig en streng zijn, erg er op gesteld dat ze een goede huisvrouw zou zijn, en niet meer schilderen, neen daar kwam niets van in, daar zou geen tijd voor zijn: „als je getrouwd bent en kinderen hebt, dan is daar geen tijd voor!“ had hij toch zelf eens gezegd? en zij had geantwoord dat ze met een dominé zou trouwen en zes kinderen wou hebben! Daar had ie niets van geloofd, natuurlijk, maar die zes kinderen! zes kinderen die op Jan leken! Ze drukte haar handen voor de oogen en schudde 'r hoofd en ze voelde haar haren, zoeeven reeds door het doopmutsje in de war geraakt, los gaan en nu schudde ze alle haarspelden er uit en ze bespeurde het als een weldaad, al het zachte haar om haar gezicht en in haar hals; nu liet ze het zwieren alle kanten uit, precies als vroeger voor ze naar bed ging en voor „boschduvel“ speelde. O, ze kon het nog, dansen kon ze nog! Ze nam haar rok bij de geplooide paniere, kruiste de voeten springend over elkaar, zong op een verzonnen danswijsje:

„Mevrouw van Aalten, mevrouw van Aalten, geboren, geboren Hoo — o — gland. Mevrouw van Aa . . . . .“

In den spiegel zag ze de deur opengaan. Het was Truus van Hees!

„Kind! wat doe je?“

„O, Truus, Truus, lieve schat, ga zitten — ik zal je wat vertellen!“

„k Zit. Wel wat heb je, Marian?“

Marianne zat nu ook, ze kruiste de armen over elkaar en keek Truusje met ondeugend flinkerende oogen aan.

„Ik heb een huwelijksaanzoek!“

„Een huwelijksaanzoek!“ kwam Truusje verbaasd. „Een echt?“

„Een echt!“

„En . . .“ verbaasde Truusje zich nog meer, „en je bent nog niet eens achttien!“

„Nog niet eens — wat zeg je er van, Truus?“

Truusje's gezicht was een en al nadenken. . . . „Ik vind 't . . . nou heerlijk voor je!“

„Heerlijk? o, vind je 't heerlijk, ik vind 't gek, vreeselijk gek!“

„Gek?“ zei Truusje verontwaardigd. „Vindt je 't gek, Marianne, als iemand zooveel van je houdt dat hij je vraagt zijn vrouw te worden?“ Ze stond op en keek 't venster uit en Marianne bleef naar Truusje's rug zien, waar een blonde vlecht losjes opgebonden onder het zwarte hoedje uitkwam.

„Vindt je 't heusch ernstig, Truus?“

„Ja,“ zei Truus nadenkend en ze gaf zachte handschoentikjes tegen het raam.

„'t Is ernstig en heerlijk als je veel van iemand houdt. 't Is het mooiste wat er is in je leven.“

't Mooiste wat er is? Was dit nu het mooiste? Marianne zocht in zichzelf maar vond niets van dit mooiste — was dit het mooiste? Ze sprong op en kwam naast Truusje staan, die altijd nog naar buiten keek, en ze stak haar hand door Truusje's arm.

„Mooi hè? die bloesem van den pereboom?“

Truusje knikte.

„Zeg, Truus. . . . .”

„Ja wat?”

„Hoe weet jij zoo, dat het 't mooiste is in je leven, dat 't heerlijk is als iemand van je houdt? Jij bent al negentien, hou jij van iemand?”

Truusje zweeg en ze schudde 't hoofd.

„Hou je heusch niet van iemand? Zeg, ik weet geloof ik iemand die heel veel van jou houdt!”

Truusje poogde haar arm los te maken. „Och wel nee!”

„Och wel ja! ik weet heel zeker van iemand, maar hij durft niet, hij denkt dat je hem niet wilt omdat ie. . . . .”

„Waarom?” vroeg Truusje zacht.

En Marianne bracht 'r hoofd dicht bij Truus' schouder.

„Omdat ie mank is.”

Truus' gloeiend gezichtje keerde zich naar Marianne, haar hand hield op met trommelen en opeens zag Marianne dat haar vriendin schreide.

„Huil je daarom?” Zij sloeg den arm om Truus' schouder.

„Huil je omdat hij van je houdt? of omdat jij niet van 'm houdt? omdat 't niet kan? omdat ie mank is? Hij is zoo goed, Truus, hij is zoo heel goed en lief.”

„Hij is veel te goed, veel te goed voor mij!” snikte Truus.

„O Truus! Truusje! kind!” jubelde Marianne en ze sprong weer rond met haar zwierende haren, „o nou weet ik 't, je houdt van 'm, hoe heerlijk! hoe heerlijk ja, je houdt van 'm, anders zou je niet huilen!”

Truus droogde haar tranen en ze lachte.

„Ga zitten,” zei Marianne, „en laten we praten. Ik zal m'n haar doen, want straks luidt de bel voor 't eten en dan loop ik nog zoo rond!”

„Ik weet nog niet eens wie het is van jou?” zeide Truus, naar Marianne in den spiegel ziende, die handig haar springend haar naar boven kamde en dan in een wrong, boven op 't hoofd draaide.

„A la Fédora! Wie het is? Zet je ooren open, Truus, Jan van Aalten, advocaat-procureur te 's-Gravenhage, tijdelijk verblijf houdend in Londen.”

„Zoo, o je hebt wel eens van 'm verteld. Speelde je niet quatre mains met hem?”

„Justement.”

„En hou je van 'm?”

Marianne's oogen zagen door den spiegel Truus aan.

„Ik heb niet om hem gehuild, zooals jij om. . . . . Tom.”

Truus kreeg alweer een kleur. „Ieder is anders.”

„Ik heb 't dadelijk gek gevonden, anders niet, ik heb gedanst en gezongen.”

„Ja, je was vroolijk.”

„Ik heb me voorgesteld hoe 't wezen zou met dien deftigen Jan en de zes kinderen.”

„Zes kinderen!” Truusje keek nu Marianne met open mond aan.

„Ja, die heb ik geconditionneerd!”

„Maar Marian! bèn je!”

„Ik bèn, ik bèn zooals je ziet. Jan van Aalten wil alleen een deugdzaane huisvrouw hebben, niks van kunst of zoo of uitgaan, alleen kousen mazen en Zondags quatre mains spelen en kinderen krijgen. . . . . Weet jij hoe 't is, Truus, kinderen krijgen?”

„Marianne, wat mankeert je? ik weten. . . . van kinderen krijgen?”

„Ja, ja, jij weet alles, je bent ander half jaar ouder dan ik!”

„Och,” en Truusje was opeens weer ernstig. „Kinderen hebben, dat is eigenlijk het mooist wat er is!”

Nu keerde Marianne zich van den spiegel. Haar kapsel was klaar.

„Alweer 't mooiste wat er is? Daareven vind je van iemand houden 't mooiste wat er is, en nu weer kinderen hebben?”

„Maar dat is één, één, Marianne. Kinderen, eigen kinderen, kan je alleen hebben als je heel veel van iemand houdt. Het een kan niet zonder het ander!”

„Het een kan niet zonder het ander”, herhaalde Marianne. „Kijk, Truus, hoe vindt je m'n doopsliuier?” Ze deed de witte wolk uit de doos omhoog rijzen. „Mooi hê, net iets van zeeschuim?”

„Ja, zei Truus,” beeldig — ik heb den mijnen nog niet. Zeg, Marianne, je laat 't gesprek zoo ineens los over dien Jan. . . . nee, nee, wat is dat nu? Nou huil jij! Wat is er? wat is er, Mariannetje? en daar net was je zoo vroolijk?” Ze boog zich over Marianne, die was gaan zitten, en ze nam voorzichtig, omdat hij kreukelde onder Marianne's handen, den sluier

weg en liet hem in de doos glijden. „Wat is er dan, Mariannetje? Houd je niet van 'm? Wil je er niet van weten?”

„Dat is 't niet! dat is 't niet,” snikte Marianne in haar zakdoek, „'t is dat David er niet bij is, Zondag, Zondag als we allemaal. . . . .” en ze boog haar hoofd tegen Truus aan. „Truusje, Truusje, 't is om David — 'k geef nergens om als hij er niet bij is.”

Het was nu Zondag; de klokken luidden. Marianne en haar moeder wachtten op het rijtuig, dat haar en Grootmama naar de kerk zou brengen.

Er was een stille wijding in de stemmige voorkamer, die alleen Zondags gebruikt werd. Op een ronde tafel lagen acht groote boeken in prachtband als een ster gespreid. Vondel, ten Kate, Shakespeare, Bilderdijk en Hofdijk. Marianne stond voor die tafel in een zwart japonnetje, dat haar slank maakte en den tullen doopsliuier die haar fijner maakte. Het donkere haar schaduwde even op haar voorhoofd en de witte tulle verwarmde den tint van haar kinderlijk gezicht. „Moeder.”

„Marianne?”

„Weet u met welke woorden vader me straks zal toespreken?”

„Ik weet ze wel, maar ik kan ze je nu toch niet. . . vind je wel?”

„Ik zou ze zoo graag nu al weten, dan kan ik er over denken.”

„Ze zijn deze,” zeide haar moeder: „En een iegelijk wien veel gegeven is, van dien zal veel geëischt worden; en wien men veel vertrouwd heeft, van dien zal men overvloediger eischen.”

Marianne's donkere oogen zagen een oogenblik peinzend naar den stillen dag buiten. Het regende zacht. Een echte malsche voorjaarsregen was het. „Daarvan moet alles groeien,” dacht ze en ze herhaalde in zich zelve de woorden. „En een iegelijk wien veel gegeven is, van dien zal veel geëischt worden.” Dacht vader zóó over haar? Was haar veel gegeven? dus eens zou zij zelf iets kunnen geven, wat zou zij geven en aan wien zou zij geven? God zou veel van haar eischen, omdat haar veel gegeven was! Ze voelde opeens als een weldaad welk een kracht er van deze woorden uitging — die hij voor haar had gekozen; een zachte dankbaarheid alsof zij nu alles zou kunnen wat er van haar geëischt zou worden, ontlook in 'r als een wonderschoone bloem.

„De oude mevrouw wacht al in het rijtuig, mevrouw,” kwam Daatje zeggen.

„Kom”, zeide moeder.

En nu waren zij bij de kerk. Met andere doopelingen gingen ze het grintpad over dat naar de consistoriekamer leidde. Er waren daar, behalve dominé Hoogland en de diakenen, velen bijeen, jonge meisjes en jongelui. Over die allen had vader gedacht zooals hij over haar gedacht had. Ieder zou hij iets medegeven in het leven. Marianne zag naar zijn ernstig gezicht, even blozend boven de witte das, de donkere oogen die nu ook de hare zochten, toen hij haar binnen wist, en het grijs wordende volle haar boven het rechte voorhoofd. „Mijn vader!” dacht ze, „wat ben ik gelukkig, door mijn vader zelf gedoopt te worden.” Een hand raakte de hare. Het was Truusje. Ze zag er uit als een bruidje zoo gelukkig. „Wij zitten naast elkaar, niet?” „Ja”, knikte Marianne. „Gaan wij nu?” De deur ging open en een diaken verzocht de doopelingen binnen te gaan. De meisjes gingen eerst een voor een, Truusje en Marianne sloten de rij. Daarna volgden de jongens, en toen ze de kleine volle kerk binnen traden en naar de ledige plaatsen gingen voor den preekstoel, brak tegelijk met het eerste orgelspel een onverwachte zonnestraal door het hoge warmgetinte boogvenster en hulde de gesluierde en ongesluierde jonge hoofden in een gouden schijn.

„Une lettre pour vous, mademoiselle”, zeide het coquette kamermeisje en bood Marianne op een blaadje een brief aan. Het was een warme zomermiddag. De jalouziën van de hotelkamer waren gesloten. Marianne rustte heerlijk uit, wachtend op het uur van afspraak met oom, met wien ze een wandeling langs de Seine zoude doen om daarna op de Champs Elysées te gaan dineeren. Zij sprong van de sofa op en opende den brief, vreemd zonder postzegel, dus gebracht, en ze las:

Chère Marianne.

Een goede kennis roept je een welkom toe te Parijs, hoewel je er misschien reeds eenigen tijd bent. Ik kreeg je adres door mijn besten chère-père en ik hoop je niet in je amusements te storen door je dringend te verzoeken bij mij te komen. (Vervolg op bladz. 575 van dit nummer).

Foto C. Steenberg's.

HET LEIDSCHEPLEIN.

DE LEIDSCHES BUURT TE AMSTERDAM.

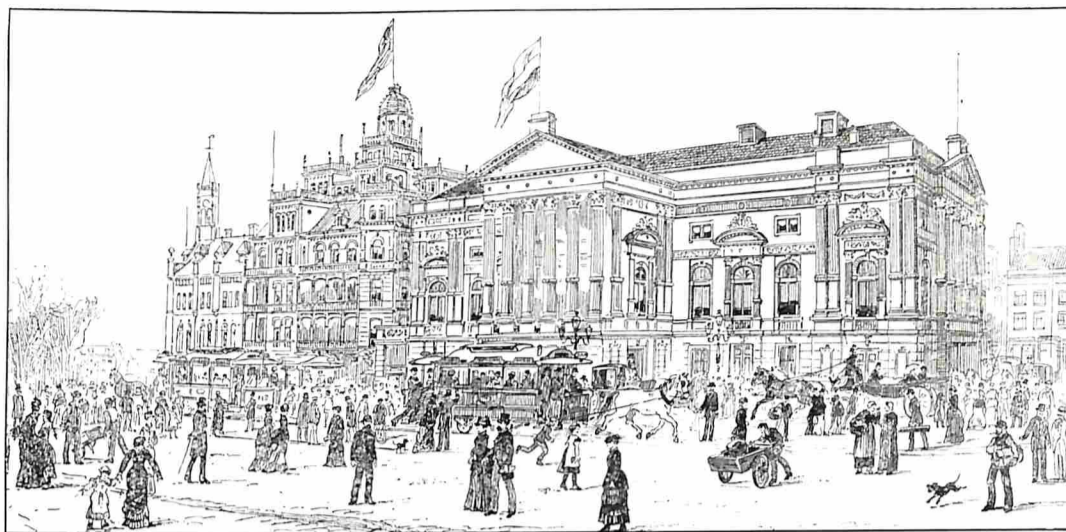
DE Leidsche buurt heeft eeuwen lang aan den rand van Amsterdam gelegen. Thans is het Leidscheplein het centrum der stad. Alleen de stille zijde heeft nog huizen uit den ouden tijd. Al het andere, wat men er thans ziet, is uit den nieuweren tijd. Het typische van de voormalige Leidsche buurt, dat zich openbaarde ook in de spraak der bewoners, is verdwenen. De geheele omgeving is gemoderniseerd. ☒ Dat is in betrekkelijk korten tijd geschied. Na de slooping van de Leidsche Poort in 1862 is de groote verandering begonnen. Wie nog heugenis heeft van den tijd daarvoor en wie alles wat de Leidsche buurt heeft ondergaan sedert dien tijd, heeft zien gebeuren, kan zich slechts met moeite voorstellen, hoe het vroeger was. Het aanleggen van het „Rij- en Wandelpark” in 1865 (na de onthulling van Vondels standbeeld in 1867, *Vondelpark* genoemd) viel samen met het bouwen van Amsterdam tot een nieuw leven. Zestig jaar zijn er verlopen sedert de geboorte van dit volkspark, en een gansche reeks van buurten, 'n nieuwe stad, is aan de overzijde van het Plein, ter rechter- en ter linkerzijde ontstaan. Het jongere, rijke en deftige Amsterdam heeft zich, na 't verrijzen van het Rijksmuseum en na de stichting van het Concertgebouw, daar gevestigd. De Amsterdamsche Wethouder De Miranda verklaarde niet lang geleden aan de Zuid-Amerikaansche hygiënisten, die onze stad bezochten, dat Amsterdam zich een nieuw kleed moest aanschaffen en tegelijkertijd het oude moest vermaken. Hoe de hoofdstad bezig is te zorgen voor een nieuw kleed en tevens tracht de oude garde-robe zooveel mogelijk bruikbaar te maken, we kunnen 't ook opmerken, als we zien wat er gebeurd is en nog voortdurend gebeurt in de Vondelparkbuurt. ☒ De Leidsche straat werd in niet geringe mate mee betrokken in de voortdurende verandering der gansche buurt. 'n Oude bediende van een ijzerwinkel in deze straat (een zaak, die sedert een paar jaar is verdwenen) vertelde mij

eens, dat hij de Leidsche straat had gekend als een vrij stillen verkeersweg met haast overal „toehuizen” en slechts heel enkele winkels. Welk een verbazende verandering heeft daar plaats gehad! Vóór 1865 waren er drie winkels van beteekenis: de kook- en banketwinkel van Kreune (daar, waar nu het gebouw Liberty winkel bevindt); de chocolade-winkel van Dekker, een der eerste mooie winkels van Amsterdam, en het modemagazijn van De Meyere, gewoonlijk de „Mennistenwinkel” genaamd, daar hij zoo veel Doopsgezinde klanten had. Ook deze twee laatste winkels bestaan niet meer. ☒ De „houten kast”, de eerste schouwburg op 't Leidsche plein, in 1774 gebouwd, kreeg in 1874 een steenen omhulsel. Ook van binnen werd 't gebouw vernieuwd. De oude „wijnkamer” verdween bij die verbouwing. Daar kwamen in de pauzen en na de voorstelling de dichters, schilders en toneelvrienden bijeen: Mr. Jacob van Lennep, Charles Rochussen, Willem Hofdijk, H. J. Schimmel, A. J. de Bull. Toen de Schans en de Buitensingel verdwenen, werd ook de Salon des Variétés van Grader gesloopt. Deze stond tegenover de plaats, waar nu 't Rijksmuseum staat. Ook de „Trapjeschans” verdween; het was 'n geheimzinnige buurt met vele wendingen; het schildersatelier met de daaronder gelegen danszaal en de Manège van Hart, waar op de bovenzaal concerten werden gegeven, moesten er ook aan gelooven. Concordia en Bellevue, later Maison Stroucken, weer later „het feestgebouw Bellevue” geheeten, werden geheel veranderd in verband met de nieuwe straat, de Marnixstraat. ☒ Het „Hotel et Restaurant American” werd gebouwd door een Amerikaan, onder wiens beheer 't niet zóó bloeide als onder dat van z'n opvolger, den heer Volmer. Naast het hotel kwam een politiebureau en daarnaast een gebouw voor de brandweer. Toen het Hotel American te klein werd, kwam er een ander gebouw voor in de plaats; huizen in de Marnixstraat het politiebureau, 't brandweergebouw werden aan-

gekocht en gesloopt en het hotel, zooals we 't thans kennen, werd gebouwd. Vóór 40 jaar stond op een deel van de plaats waar nu 't groote gebouw van Hirsch prijkt, het „Café du Théâtre”. Het werd altijd „Het Witte Huis” genoemd, wegens de witte muren, die zoo mooi afstaken tegen de groene boomen, die aan de twee zijden, de Baangracht en het Plein, er langs stonden. De kastelein was 'n Franschman, geboren in 1812; hij was harlekijn geweest en verbonden aan 't reizend gezelschap van Blondin. In „Het Witte huis” kwamen de Amsterdammers hun biertje drinken, uit kruiken, en hun Goudsche pijp rooken. Wie naar één van de twee tuinen in het Leidsche Bosch of naar den Buitensingel (thans Stadhouderskade en Nassaukade) gingen, kwamen er voorbij. Aan de Wetering lagen de tentschuitjes klaar, die hen met hun vrouw, hun kinderen en verdere familie gingen brengen naar den heerlijken tuin van Stadlander. In „Het Witte huis” kwamen vele komediegangers, als de schouwburg uit was. Op de bovenzaal werd druk gebiljart op een biljart met zes zakken. De acteurs kwamen er ook om pot te spelen: Albregt en van Ollefen kwamen er 's middags domineeren. Pierre Morin, Janus Vink, Roobol, Frans Kistemaker, zij allen behoorden tot de trouwe bezoekers. De laatste was vooral geliefd bij de vischvrouwen uit de Jordaan, wier gevoelige harten getroffen waren door z'n aandoenlijk spel en die hem uitnoodigden om zich te laten huldigen in de zaal van een der café's, waar hij, in een versierden stoel gezeten, getraceerd werd op warme punch en oliekoeken. Aan den kant van het café was aan de Baangrachtzijde 'n hekje getimmerd, waarachter de bezoekers konden plaats nemen en van waar ze een gezellig uitzicht hadden op 't Plein. ☞ Behalve „Het Witte Huis” waren er nog 'n aantal Café's langs en bij het Leidscheplein. Op den hoek van de Leidsche straat was het Café van Colpar; later is daar de Bar geweest, dit jaar veranderd in een manufacturenzaak. Ook Colpar en de Bar hadden tooneelspelers als habitués: zooals Louis Bouwmeester en Schulze. Naast Colpar stond het Café van Ouwenbroek, dat zich ook in een druk bezoek mocht verheugen. De eigenaar was een opgeruimd man, die zijn bezoekers soms onthaalde op vroolijke liedjes. Vooral zijn lied: „Op den hoek van de punt en het midden van de bank” vond steeds veel bijval. De brave kastelein is er niet rijk bij geworden. Hij is als straatzanger geëindigd. ☞ In het café op den hoek van Baangracht en stille zijde van het Plein stond „De Uitkijk”, later „De drie Kolommen” genoemd 1). Daar kwamen vooral de spelers en zangers van de Fransche en van de Deutsche opera en de balletdanseressen. De geheele buurt trok voordeel uit de nabijheid van den schouwburg. De „Nieuwe Schouwburg” brandde af in den nacht van 's Konings verjaardag, 19 Februari 1890. Voor dezen schouwburg kwam het gebouw, dat er thans nog staat, in de plaats. ☞ In de Leidschekruisstraat woonden acteurs, actrices en balletdames. In de Leidschestraat boven Pollen, op het Plein en de Baangracht de Van Hamme's, de Grader's, de Bia's; op de Prinsengracht de deftigste acteurs, meestal tusschen de Leidsche- en de Spiegelgracht. In de Leidschekruisstraat woonden bij 'n uitdraagster de danseressen. De „dringers” woonden ook in de Leidsche buurt: Sasbach, Piet van Wijngaarden, Gerrit Heys enz. Voor 10 cts. per plaats zorgden ze er voor, dat ze hun klanten 'n goede plaats op 't „schellinkie” bezorgden. Justus van Maurik vertelt in „Toen ik nog

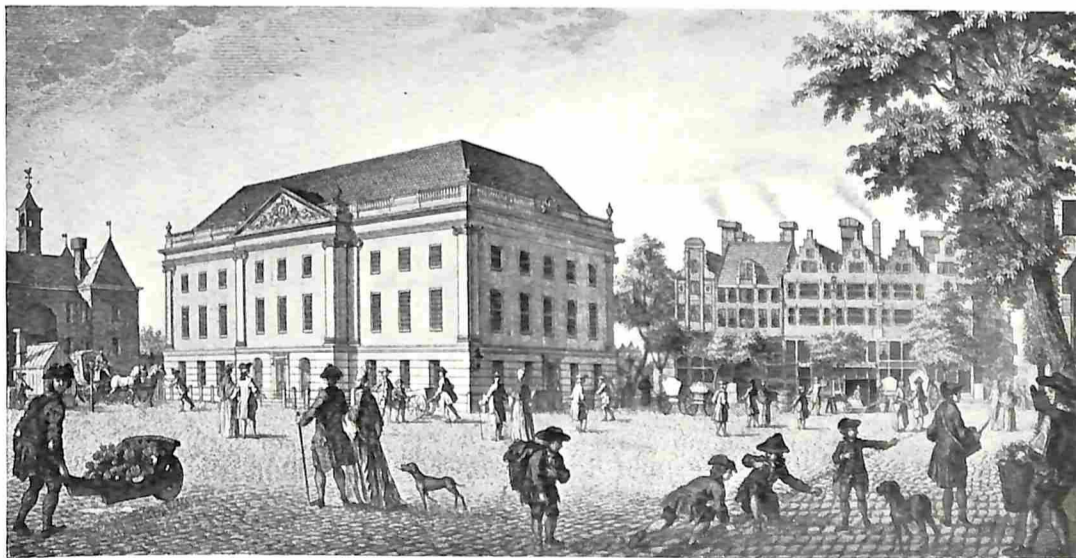
geloofd en gesloopt en het hotel, zooals we 't thans kennen, werd gebouwd. Vóór 40 jaar stond op een deel van de plaats waar nu 't groote gebouw van Hirsch prijkt, het „Café du Théâtre”. Het werd altijd „Het Witte Huis” genoemd, wegens de witte muren, die zoo mooi afstaken tegen de groene boomen, die aan de twee zijden, de Baangracht en het Plein, er langs stonden. De kastelein was 'n Franschman, geboren in 1812; hij was harlekijn geweest en verbonden aan 't reizend gezelschap van Blondin. In „Het Witte huis” kwamen de Amsterdammers hun biertje drinken, uit kruiken, en hun Goudsche pijp rooken. Wie naar één van de twee tuinen in het Leidsche Bosch of naar den Buitensingel (thans Stadhouderskade en Nassaukade) gingen, kwamen er voorbij. Aan de Wetering lagen de tentschuitjes klaar, die hen met hun vrouw, hun kinderen en verdere familie gingen brengen naar den heerlijken tuin van Stadlander. In „Het Witte huis” kwamen vele komediegangers, als de schouwburg uit was. Op de bovenzaal werd druk gebiljart op een biljart met zes zakken. De acteurs kwamen er ook om pot te spelen: Albregt en van Ollefen kwamen er 's middags domineeren. Pierre Morin, Janus Vink, Roobol, Frans Kistemaker, zij allen behoorden tot de trouwe bezoekers. De laatste was vooral geliefd bij de vischvrouwen uit de Jordaan, wier gevoelige harten getroffen waren door z'n aandoenlijk spel en die hem uitnoodigden om zich te laten huldigen in de zaal van een der café's, waar hij, in een versierden stoel gezeten, getraceerd werd op warme punch en oliekoeken. Aan den kant van het café was aan de Baangrachtzijde 'n hekje getimmerd, waarachter de bezoekers konden plaats nemen en van waar ze een gezellig uitzicht hadden op 't Plein. ☞ Behalve „Het Witte Huis” waren er nog 'n aantal Café's langs en bij het Leidscheplein. Op den hoek van de Leidsche straat was het Café van Colpar; later is daar de Bar geweest, dit jaar veranderd in een manufacturenzaak. Ook Colpar en de Bar hadden tooneelspelers als habitués: zooals Louis Bouwmeester en Schulze. Naast Colpar stond het Café van Ouwenbroek, dat zich ook in een druk bezoek mocht verheugen. De eigenaar was een opgeruimd man, die zijn bezoekers soms onthaalde op vroolijke liedjes. Vooral zijn lied: „Op den hoek van de punt en het midden van de bank” vond steeds veel bijval. De brave kastelein is er niet rijk bij geworden. Hij is als straatzanger geëindigd. ☞ In het café op den hoek van Baangracht en stille zijde van het Plein stond „De Uitkijk”, later „De drie Kolommen” genoemd 1). Daar kwamen vooral de spelers en zangers van de Fransche en van de Deutsche opera en de balletdanseressen. De geheele buurt trok voordeel uit de nabijheid van den schouwburg. De „Nieuwe Schouwburg” brandde af in den nacht van 's Konings verjaardag, 19 Februari 1890. Voor dezen schouwburg kwam het gebouw, dat er thans nog staat, in de plaats. ☞ In de Leidschekruisstraat woonden acteurs, actrices en balletdames. In de Leidschestraat boven Pollen, op het Plein en de Baangracht de Van Hamme's, de Grader's, de Bia's; op de Prinsengracht de deftigste acteurs, meestal tusschen de Leidsche- en de Spiegelgracht. In de Leidschekruisstraat woonden bij 'n uitdraagster de danseressen. De „dringers” woonden ook in de Leidsche buurt: Sasbach, Piet van Wijngaarden, Gerrit Heys enz. Voor 10 cts. per plaats zorgden ze er voor, dat ze hun klanten 'n goede plaats op 't „schellinkie” bezorgden. Justus van Maurik vertelt in „Toen ik nog

1) In den gevel vinden we 't jaartal 1665.

HET OUDE AMERICAN-HOTEL EN DE IN 1890 VERBRANDE STADSSCHOUWBURG. Naar de teekening van J. C. Greive.

hoe dat gebeurde. Op de Baangracht was 'n kroegje „Het Lammetje”, van waar de schouwburgwagens af reden. Daar stond ook 't huis van „De Minnemoer”, die zuigelingen, kinderen van gevangenen en verlaten kinderen verpleegde. Al die huizen zijn tengevolge van de uitbreiding der suikerfabriek verdwenen. ☞ Toen 45 jaar geleden „Het Witte Huis”, dat aan 't eind van z'n bestaan den loop verloor, gesloopt was, werd Hotel en Café „Hollandais” veel door de tooneelspelers bezocht. Het werd geopend in den tijd toen „Het Meininger Hoftheater” in Amsterdam optrad. Daarnaast werd 'n pianowinkel gebouwd. Maar niet lang daarna verscheen „Hirsch en Cie” aan den horizon. Deze Brusselsche firma kocht 't huis en vestigde er een Fransche modezaak, die van grooten invloed was op de kleding der mevrouwen en juffrouwen. De traditioneele stijfheid der Amsterdamsche dames maakte meer en meer plaats voor Franschen zwier. De modezaak breidde zich voortdurend uit. Na 25 jaar kreeg ze de bovenverdiepingen van „Hollandais” voor magazijn en atelier. Weldra werden ook het café zelf, 'n aantal huizen op het Plein en de school op de Baangracht aangekocht en gesloopt. Het thans bestaande reusachtige modemagazijn, 'n sieraad van het Plein, is voor al die gebouwen in de plaats gekomen. ☞ Ook het gedeelte van het Leidsche plein tusschen de Baangracht en de Lange Leidschedwardsstraat veranderde geheel van uiterlijk. Het wijnhuis van Thumon en andere huizen maakten plaats voor „Café Moderne”. De turfloodsen werden vervangen door een Politiebureau. Het huis, waarin „Van Gend en Loos” is gevestigd, schijnt te vragen, wanneer het ook aan de beurt zal komen om te moeten verdwijnen. Het bouwen van het modepaleis van de firma De Vries, op den anderen hoek, ruim 4 jaar geleden, droeg evenzeer niet weinig bij tot verandering van 't aanzien van het Plein. De oude huizen er naast zijn ook al bestemd om te worden opgeslokt door „Maison De Vries”. In het eerste huis van de Lange Leidschedwardsstraat prijkt „De Vergulde Wagen” in den gevel en in dien van een huis in de Leidschestraat zien

HET LEIDSCHEPLEIN TEGEN HET EINDE DER 18DE EEUW, MET DEN HOUTEN SCHOUWBURG VAN 1774.

we een postbode te paard. Beide steenen herinneren aan den tijd, toen we hier een wagenplein hadden en de post naar Leiden van daar dagelijks afreed. ☞ Er zijn nog meer gevelsteenen in de buurt, die, evenals een aantal fraaie geveltoppen, een herinnering zijn aan de dagen van vroeger. Dichtbij den schouwburg prijkt op de Leidschegracht „Die Vergulden Cater” en in 't middelste huis van de stille zijde van 't Plein zien we de voorstelling van 'n aantal menschen met bijenkorven met 't jaartal 1666. Ze herinnert aan den tijd, toen de eerste stadsschouwburg 'n bijenkorf in den zijgevel had, een embleem, dat ook voorkwam in den voormaligen schouwburg op de Keizersgracht. ☞ Van 't „Leidsche bosch” is niet veel overgebleven. In de eerste helft van de

19e eeuw stonden nog de boomen van den Overtoom tot waar nu Parkzicht staat. Met 't opnoemen van alle veranderingen, die plaats vonden buiten de Leidsche poort, zou 'n heel boekdeel kunnen worden gevuld. ☞ Tot slot wijs ik nog even op de demping van het gedeelte van de Baangracht, dat nu 't „Kleine-Gartmanplantsoen” vormt, als herinnering aan de groote tooneelspeelster, wier naam zoo nauw is verbonden aan de geschiedenis van den stadsschouwburg. Het pas aangelegde plantsoentje in de nabijheid van de nieuwe Leidsche brug is wellicht bestemd voor het monument van onzen grootsten tooneelspeler, Louis Bouwmeester. Het gebouwtje van de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij aan het Plein getuigt duidelijker dan alle andere veranderingen, hoe zeer het oude Leidsche plein met zijn tijd is meegegaan 1).

J. SCHUITEMAKER Cz.

1) De bijzonderheden in dit opstel dank ik grootendeels aan de welwillendheid van den heer R. van Duys, die zijn aantekeningen tot mijn beschikking stelde, en tevens aan „Het Witte Huis” van J. H. Rössing en „Toen ik nog jong was” van Justus van Maurik

OUDE VOLKSSPELEN.

DE wijze, waarop het dorpsvolk thans zijn Zondagmiddag doorbrengt, verschilt heel wat met die, waarop dit vroeger gebeurde. Dit werd mij opnieuw duidelijk, toen ik dezen zomer eenige dagen in mijn geboorteplaats, een plattelandsgemeente in Zuid-Holland, doorbracht. ☞ Hoe herinnerde ik mij, dat „de Grootte Brug” des Zondagsmiddags de verzamelaarsplaats was voor opgeschoten jongens en mannen. 's Morgens had het kerkbezoek plaats gevonden, daarna werd koffie gedronken en gegeten, een uurtje geslaper en dan slenterde de een na den ander naar de brug, waar men, in zalige Zondagsrust, hangend over de leuning en zittende op de kanaalbermen, de gebeurtenissen van de week besprak en de voorbijgangers becristiseerde, soms ook hen bespotten en nariëp. ☞ Wat zou men anders doen dan zich ter plaatse op het best te vermaken? Verkeersmiddelen waren er niet, trouwens de behoefte aan

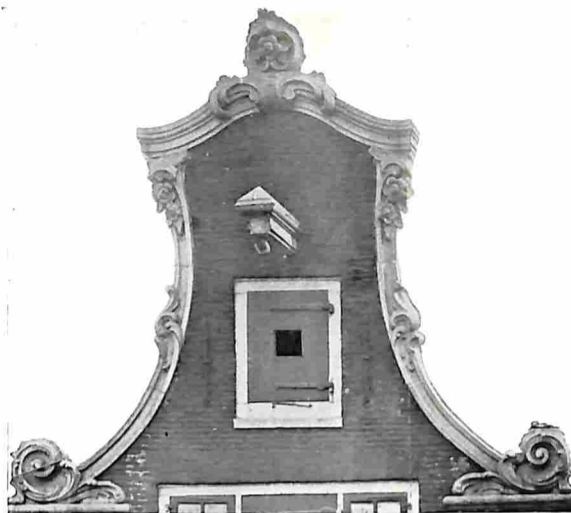
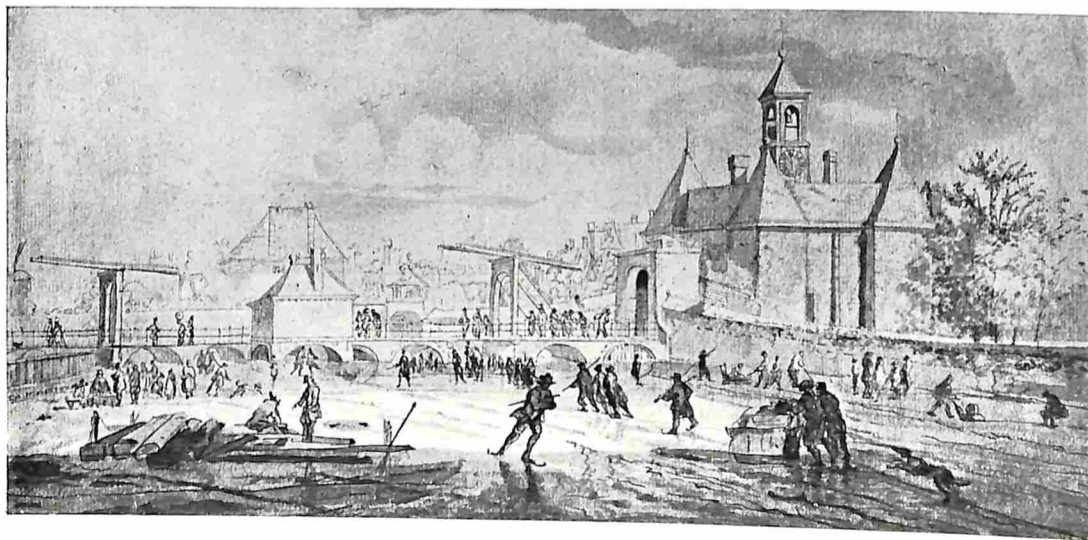

Foto C. Steenbergh.

TOP VAN EEN GEVEL AAN DE LEIDSCHESTRAAT.

zijn geraakt en behoeft men zich te verbazen, dat het „bruine monster” ook zijn intrede in het nederige dorp mijner geboorte deed? Van de stad geraakte het naar het dorp en van daar ook naar de eenvoudigste negorij. Als spelleider zag ik in mijn dorpje een jongen Kapelaan fungeeren. Het „leder” wond evenwel de gemoederen zóó op, dat de soutane onzen jongen geestelijke maar nauwelijks voor ongepaste gemeenzaamheden behoeft. ☞ Het publiek wordt gevormd door plaatsgenooten, maar niet minder door bewoners van omliggende plaatsen, door dozijnen rijwielen naar het sportterrein gevoerd. Elke gemeente krijgt zoo regelmatig bezoek van bewoners van belendende plaatsen, en het mag worden verwacht, dat hierdoor een einde zal komen aan de even bekende als onverklaarbare animositeit, die men buiten zoo veelvuldig tusschen bewoners van verschillende dorpen aantreft. ☞ Maar we wilden het hebben over onze *oude* volksspelen. Mijn aan de brug babbelende plaatsgenooten voelden vroeger ook meermalen behoefte aan verstrooiing. Soms zag men enkelen van hen zich naar een klein pleintje begeven met het doel zich den tijd wat te korten met het „schreefje steken”. Wat dit voor een spel was, willen we U nader verklaren. Op den grond werd met een mespunt of muntstukje een dunne streep, een schreef, getrokken, lang 1.50 à 2 M., aan de einden door korte dwarsstrepen afgesloten. Meermalen was de eene afsluitende streep *recht* en de andere *krom*, het geheel herinnerde uit de verte aan een anker. Op het midden van de lange streep teekende men een hokje van ongeveer 6 à 7 c.M. zijde, „de zak” genaamd. Op een afstand van 4 à 5 M. van de streep, en daaraan evenwijdig, werd een tweede getrokken, die „meet” werd genoemd. De speler plaatste zich op meet en wierp met een cent naar de schreef, trachtend deze er op te mikken of zoo dicht mogelijk er vóór maar niet er over. Ook zorgde hij er voor, zijn cent niet buiten de afsluitende strepen te gooien. Kon hij zijn cent in den zak mikken, dan was hij, als we straks zullen zien, al heel gelukkig. ☞ Nadat elke speler zijn centen had geworpen, werd er uitgemaakt, wie het dichtst bij de schreef was gekomen. Bij twijfel werd met een grasspriet gemeten. Deze gelukkige mocht in de eerste plaats alle centen de zijne noemen, die buiten of over de schreef waren gevallen. De andere centen verzamelde hij en „husselde” die, d.w.z. hij schudde ze tusschen beide handen flink door-een en wierp ze dan op den grond. Alle centen, die „kruis” waren gevallen t.w. met het leeuwje naar boven, waren mede voor hem. De „munt” gevallen centen, die dus met de I boven, raapte de volgende winner op en schudde ze, waarbij hem de „kruis” gevallen centen werden toegewezen. Dit ging zoo vervolgens, tot alle centen op waren en het spel opnieuw begon. ☞ Niet altijd verliep het spel in peis en vree. Meermalen ontstond hoog-loopende ruzie over verschoven centen, onrechtvaardige meting, over de vraag, of een cent

DE LEIDSCH E POORT, GEZIEN VAN DEN BUITENSINGEL.

al dan niet over of buiten de schreef was geworpen enz. Men zag de in het ongelijk gestelde speler zich terugtrekken, hij stond dan narrig verder toe te kijken. — Moeten we in dit spel den oorsprong vinden van de zegswijzen: „buiten of over de schreef gaan” en „van meet af aan beginnen”? ☒ Haast zouden we verzuimen te vertellen, dat wie er in slaagde zijn cent in den zak te werpen, alle centen kon opstrijken, wanneer althans niet een tweede speler even gelukkig was. Het schreefje steken was een spel waarin vaardigheid een groote rol speelde. Het opgooien der centen was intusschen zuiver geluks spel. Door vaardigheid kon men zich den weg tot het geluk banen, en het is ongelooflijk, hoever geroutineerde spelers het er in hadden gebracht om de schreef of zelfs den zak te benaderen. ☒ Een tweede en soortgelijk spel, dat eveneens door volwassenen en jongens werd gespeeld was het „schreefje knikkeren”. Op den grond waren daartoe eenige strepen, evenveel als er medespelers waren, getrokken, elk ongeveer 1 M. lang en op een afstand van ongeveer 1.25 M. evenwijdig van elkander. Ook hier werden de strepen met korte dwarsstrepen afgesloten en werd weder op ongeveer 4 M. de streep van „meet” bepaald. Elk der spelers plaatste op een der strepen twee centen die evenwijdig daaraan rechtop werden gesteld. Nadat uitgemaakt was, wie mocht beginnen wierp de eerste speler met een knikker naar de centen, hij mocht er dan echter nog geen enkele van raken. Had ieder zijn knikker geworpen, dan mocht de eerste van de plaats waar zijn knikker lag het eerst „schieten”. Uit onze jeugd herinneren we ons wel het verschil tusschen een knikker *werpen* en er een *schieten*, immers in het laatste geval werd hij tusschen duim en wijsvinger van de rechterhand geplaatst en met den duim weggedreven. Wie een cent omschoot mocht hem behouden en weer schieten. Schoot hij mis, dan was de volgende aan de beurt en zoo vervolgens. Waren alle centen weg, dan begon men weer van nieuws af aan. ☒ Een derde spelletje om centen was het volgende. Een plankje, breed ongeveer 0.20 M. en lang ongeveer 1 M., werd onder een hoek van ongeveer 45 gr. tegen een muur geplaatst. De eerste speler liet een cent van de plank rollen welk muntstuk natuurlijk ergens neerviel. Een volgende deed eveneens en wanneer zijn cent nu viel binnen een te „bespannen” afstand, d.w.z. de grootste afstand die met den duim en een der vingers van de hand kon worden overspannen, dan mocht hij de eerstgerolde cent behouden. Mannen vonden dit spelletje, „plankje rollen” genaamd, vaak te weinig gecompliceerd, men zag het dan ook vrijwel alleen door jongens spelen. ☒ Ten slotte willen we nog een vierde vermaak aan de vergetelheid ontrukken, het „muurtje stuiten”. Ook dit spel was al zeer weinig ingewikkeld maar eischte van den speler toch nog wat meer vaardigheid dan het evengenoemde. De eerste speler wierp een cent tegen den muur welke terugstuitte en op eenigen afstand bleef liggen. Ook hier trachtte een volgende speler zijn cent binnen een te bespannen afstand te stuiten in welk geval de eerste gestuite cent goede prijs werd verklaard. ☒ We zien geen dezer spellen meer spelen. Te bejammeren is dit intusschen niet geheel. Want het valt niet te ontkennen, dat het doel van het spel veeleer was elkander wat geld afhandig te maken, dan dat het een eenvoudige tijdpassering was. En menige ongeroutineerde speler zag in weinig tijds zijn zakcentjes in een anders beurs terecht gekomen, en een week met nauwelijks tabak om te rooken en te pruimen grijsde hem aan. Het kabaal, dat de spelers soms onderling maakten, en de opstoppers, die daarbij werden uitgedeeld, bewezen eveneens, dat het geld in geen deele bijzaak was bij deze vermaken.

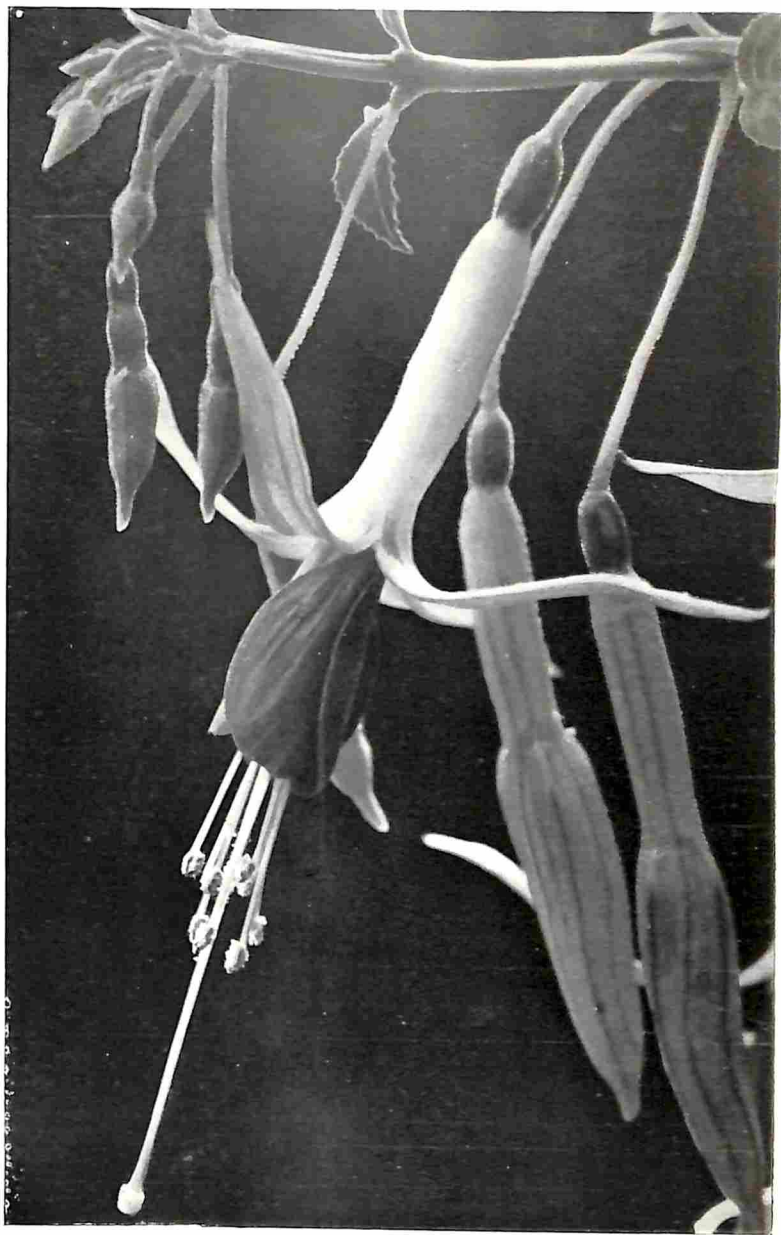

Foto C. Steenbergh.

TOP VAN EEN GEVEL AAN DE LEIDSCHESTRAAT.

der roserood gekleurd, overgaand naar roomwit, aan de slippen. ☒ *Fuchsia Dominiana* is een hybride, in 1852 gewonnen door John Dominy, uit zaden, verkregen door kruising van *F. spectabilis* en *F. serratifolia multiflora*. De bloemen zijn ruim 4 c.M. lang en helder rood gekleurd, de uitstaande kelkslippen bezitten aan de binnenzijde een rose kleur. ☒ Voor ik nu verder ga en de tegenwoordig gekweekte tuin-Fuchsia's behandel, wil ik eerst vertellen, dat het geslacht *Fuchsia* in eenige hoofdgroepen verdeeld is. Want er zijn veel meer soorten dan men gemeenlijk denkt, wijl de Fuchsia's die men in de cultures ziet, meerendeels behooren tot hybridische variaties, door kruising uit grootbloemige soorten, zooals *F. coccinea* Ait, *F. globosa* Ldl. e.a. verkregen; en uit

Lobb werden verzameld, en de planten bloeiden voor het eerst in 1845. De ruim 6 c.M. lange, afzonderlijk in de oksels der bladen zich ontwikkelende bloemen, zijn zeer aantrekkelijk. ☒ *Fuchsia simplicicaulis* Ruiz. en Pav. werd ook door *Lobb* uit Peru ingevoerd en bloeide in Engeland voor de eerste maal in 1858. De bloemen zijn schitterend rood en hangen in dichte eindelingsche trossen aan de takken. ☒ *Fuchsia macrantha* Hook, werd voor de eerste maal ontdekt door Mr. Mathews op boomen in het trotsche gebergte bij Andinamarca in Peru, later door *Lobb* in bosschen bij Chasula, Columbia, op een hoogte van 5000 voet. Zij bloeide in 1846 voor de eerste maal bij Veitch in Engeland. De bloemen bezitten geen bloemkroon, maar de lange, buisvormige kelk is hel-

FUCHSIA HYBR. MRS. RUNDELL.

FUCHSIA'S. (Slot).

FUCHSIA *serratifolia* Ruiz. en Pav. mag onder de aantrekkelijkste soorten voor de koude kas gerekend worden. Ze werd in Engeland verkregen uit zaden, die op vochtige, belommerde plaatsen te Muna in Peru door

een aantal vormen, welke als overwinterbare tuinplanten te gebruiken zijn. Er bestaan echter ook zeer karakteristieke soorten, waarvan ik allereerst de kleinbloemige noem, zooals *F. microphylla* H. B. & K. uit Mexico, met kleine, ovale blaadjes en even kleine bloempjes, niet grooter dan 0.5 c.M.; de bloemkelkjes zijn purperrood, de kroonblaadjes donkerpurper; *F. thymifolia* R. P. met kleine, rondachtige blaadjes en kleine bloempjes met lichtrose gekleurde bloemkelkjes en kroonblaadjes. ☼ Dan is er een soort, waarbij de bloemkroon in de bloempjes ontbreekt, zooals bij *F. macrantha* Hook. met eivormige, gaafrandige bladeren en lange, rose, onderaan opgeblazen bloemkelk, met ver uitstekende stijl. ☼ Een zeer fraaie Fuchsia-groep is die, waarbij de bloemkelk pijpvormig en lang is, en bloemkroonblaadjes aanwezig zijn, de zgn. „*longiflorae*”. Daartoe behooren o.a. *F. splendens* Zc., *F. spectabilis* Hook., *F. fulgens* Lindl., *F. corymbiflora* Ruiz. & Pav. Deze soorten hebben veel bijgedragen tot het ontstaan van mooie bast-aardvormen voor tuincultuur. ☼ Een paar der meest afwijkende soorten zijn *F. arborescens* Sims. var: *syringaeiflora* v. Houtte en *F. paniculata* Lindl. met breed-pyramidale, opgerichte bloemtrossen en opgerichte, purperkleurige of wijnroode bloempjes, die aan seringentrossen doen denken; vandaar ook de naam „*syringaeiflora*”. ☼ Een andere, zeer afwijkende soort, is *F. procumbens* Cunn. met liggende, fijne stengels vol rondachtige blaadjes, en kleine, enkelstandige, geelachtige bloempjes, d.w.z. geel kelkbuisje en bruinroode kelkslippen, overgaande in groenachtigen tint. ☼ De meeldraden steken naar buiten en dragen helmknoppen met blauw stuifmeel. De bes, die bij de meeste soorten glimmend zwart is, ook bij de kleinbloemige soorten als *F. thymifolia* en *F. microphylla*, is hier zeer groot, tot 2.5 c.M. lang, en lichtrood van kleur. Als hang- of ampelplant is deze soort voorbeeldig te gebruiken. ☼ Tot de nog heden gekweekte soorten behoren, naast de reeds genoemde *F. serratifolia* Ruiz. & Pav., *F. syringaeiflora* van Houtte, de *Fuchsia globosa* Lindl., een der oudstbekende soorten, uit Peru en Mexico ingevoerd, met scharlaken-karmijnroode bloemkelk en violetblauwe bloemkroonblaadjes. De variëteit *alba grandiflora* heeft een witachtige kelk en de bloemen van de var. *ranunculiflora* zijn dichtgevuld; voorts *Fuchsia splendens* Zucc. uit Peru en *F. fulgens* D. C. uit Mexico, die veel op elkander gelijken. Ze bloeien beide met lange scharlakenroode bloemen, die aan de kelkspitsen geelgroen zijn, evenals de kroonblaadjes, die bij *F. fulgens* nog groener zijn; *Fuchsia corymbiflora* Ruiz. & Pav., uit de Andes van Peru, welke een struik vormt van 1.5—2.5 M. hoogte, bloeit met lange, buisvormige bloemen, die, karmijnrood van buiten, binnenin scharlakenroode kroonblaadjes bezitten, en in dichte, hangende bundels bijeengezeten zijn. ☼ *Fuchsia coccinea* Ait., voorkomend in Chili, aan de kust van Magelhaen, kan tot 1 M. hoog worden, en bloeit met scharlakenroode bloemen, waaruit violetblauwe kroonblaadjes steken. Het is een der sterkste soorten, welke, gekruist met *F. macrostemma* Ruiz. & Pav. met roode kelk en violet-blauwe bloemkroon, de *F. Riccartoniana* leverde, met slanke, roode bloempjes, eveneens met

violette bloemkroonblaadjes, welke onder dekking buiten overwinteren kan. Van *F. macrostemma* bestaat een var. met witte kelk met roode bloemkroon. *Fuchsia gracilis* Lindl., een soort uit Mexico, met slanke, karmijnroode bloemen, bloeit rijker en is ook sierlijker dan *F. coccinea*, maar is minder winterhard. Als kroonboompje is ook deze soort zeer elegant. *Fuchsia macrostemma* Ruiz. en Pav. stamt uit Chili. ☼ Tal van de bekoorlijkste variëteiten zijn, zooals wij boven reeds opmerkten, uit de verschillende ingevoerde soorten gewonnen, welke met allerlei namen onder den zamelnaam van *F. hybrida* of bloemisten-Fuchsia's in den handel zijn gebracht. Men heeft daaronder enkelbloemige en gevuldbloemige vormen, met roode bloemkelk en violet- en blauwe of witte bloemkroon, ook zulke met witte kelk en roode bloemkroon, van welke ik hier enkele der mooiste memoreer, en welke bij de kweekers nog in cultuur zijn, zooals

Heinemans Winterblüher, kelk wit, kroon vuurrood, *Schneeflocke*, kelk levendig rood, kroon wit, *Creusa*, kelk karmijnrood, kroon donkerblauw, *Mrs. Rundell*, kelk zalmrood, kroon lakrood, *Countess of Aberdeen*, kelk en kroon wit, alle enkelbloemig. Mooie gevuldbloemige zijn: *Frau Emma Töpfer*, kelk donkerkarmijnrood, kroon wit in rose overgaand, *Berliner Kind*, kelk karmijnrood, kroonbladen wit, *Céline Montaland*, kelk karmijnrose, kroon rose en karmijn geteekend, *Phénoménal*, kelk rood, kroon donkerblauw, *Schneewitchen*, kelk rood, kroon wit. ☼ Er zijn ook bont en gekleurdbladvige vormen, zooals *Météor*, goudgeel met rood, *Sunray* met karmijnrood-bont, *Golden Fleece* met goudgele bladeren en *Golden Treasure*, goudgeel met bronzen glans, terwijl van *F. gracilis* ook een bontbladige vorm bestaat, nml. *F. gr. jolits variegatis*. ☼ De cultuur van *Fuchsia's* is niet moeilijk. De planten laten zich gemakkelijk stekken, vroeg in het voorjaar in de warme kas, of wat later onder stolpen; ook in den nazomer in een broeibak. ☼ Mogen deze regelen tot gevolg hebben, dat deze inderdaad prachtige sierplanten weer meer gewaardeerd worden en aangekweekt in tuinen, serres, balkons en vensterbanken, wat zij, om hare ongemeen bekoorlijke eigenschappen van groei en bloei, dubbel en dwars waard zijn. A. J. VAN LAREN.

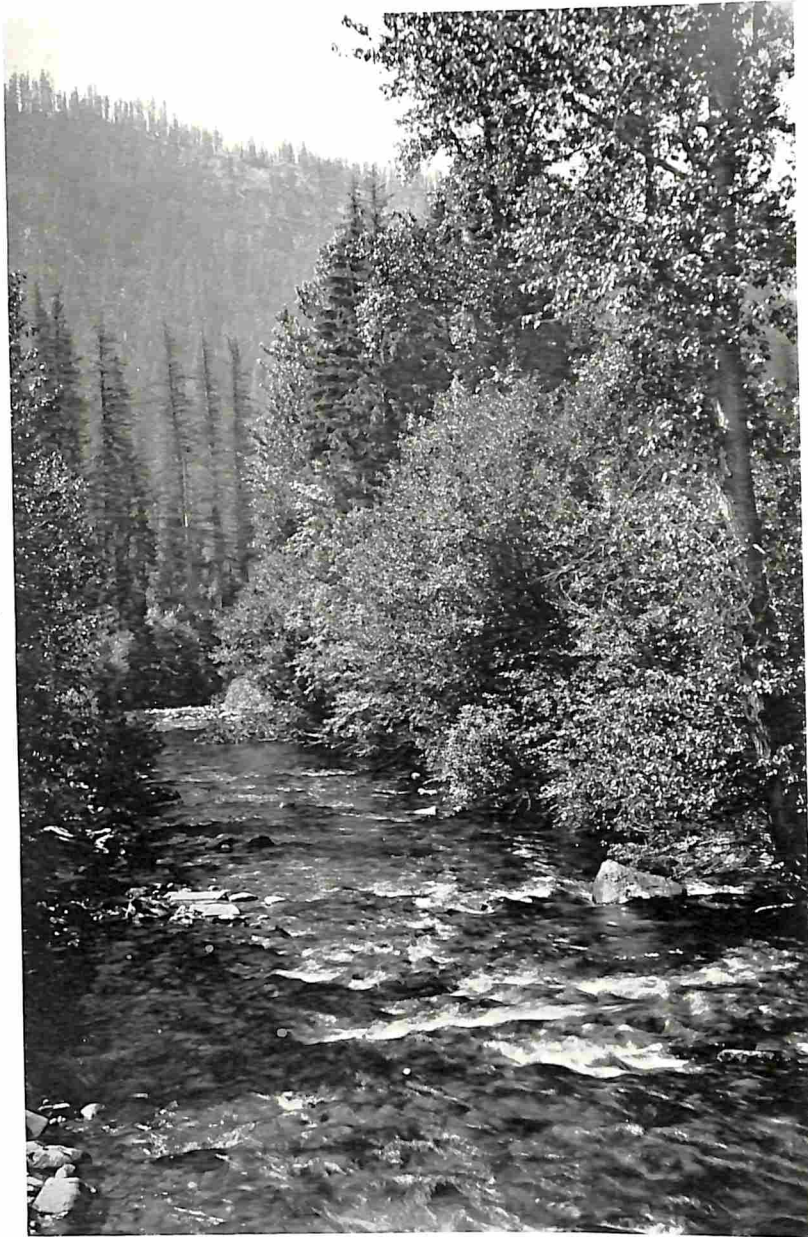

Foto U. S. Forest Service.

DE AMERIKAANSCHEN NATIONAL FORESTS.
DE RATTLESNAKE RIVIER IN MONTANA.

DE AMERIKAANSCHEN NATIONAL FORESTS.

DE Regeering van de groote republiek aan de overzijde van den Oceaan heeft een groot aantal bosschen onder het beheer van het Ministerie van Landbouw gesteld, welke dienst, de United States Forest Service, belast is met het onderhoud van alle Staats-bosschen. De instelling van deze National Forests in het eens nagenoeg geheel met wouden bedekte land was een gebiedende noodzakelijkheid geworden, sinds de toenemende blanken bevolking en bovenal de zich met Amerikaansche snelheid uitbreidende industrie het verbruik van hout dusdanig deed toenemen, dat het gevaar van ontbossching niet denkbeeldig meer was. ☼ Men schat heden ten dage de met wouden bedekte oppervlakte der Vereenigde Staten op 723.000 vierkante

mijlen; ongeveer de helft van den oorspronkelijken voorraad. Deze bosschen bevinden zich in alle gedeelten der Unie doch bovenal in het Rotsgebergte. De bosschen leverden aan de eerste blanke bewoners hout voor hun woningen; nog heden ten dage vindt men in de Amerikaanse dorpen en steden een groot aantal houten huizen. ☼ Veertig jaar geleden dacht men nog, dat de voorraden van levend hout onuitputtelijk waren, doch tegenwoordig ziet men zeer goed in, dat een systematische aanplanting noodzakelijk is, ook al moge men thans in vele gevallen ijzer gebruiken waar vroeger slechts hout als bouw materiaal in aanmerking kwam. Wij noemen als voorbeelden slechts de stalen spoorwagens, de stalen carrosserieën voor auto's, enz. De courantedrukkerijen verslinden jaarlijks geweldige hoeveelheden papier; de Zondags-uitgaven der Amerikaanse dagbladen zijn zeer uitgebreid. Het

gevolg is dan ook, dat Amerika gedwongen is groote hoeveelheden hout te importeeren. ☼ De oppervlakte der Vereenigde Staten (buiten Alaska) bedraagt ongeveer 3 miljoen vierkante mijlen. Een eeuw geleden was 40 pCt. hiervan bedekt met bosschen. De boomlooze steppen en vlakten verdeelden deze wouden, in Noord-Zuidelijke richting, van Canada tot Mexico, in twee groote groepen. De oostelijke groep wouden had een oppervlakte van meer dan 1 miljoen vierkante mijlen; de westelijke groep van ongeveer 245.000 vierkante mijlen. ☼ Alaska met een oppervlakte van 600.000 vierk. mijlen bevat ongeveer 200.000 v.m. bosschen, waarvan een groot gedeelte echter van weinig nut is, daar het in een ontoegankelijk bergland is gelegen. ☼ Toen de eerste kolonisten zich aan de Atlantische kust van Noord-Amerika vestigden, bevonden zij zich overal tegenover een ondoordringbaar woud, hetwelk zich ver tot in het onbekende binnenland uitstrekte. In het noorden en in het Zuiden overheerschten de coniferen, welke „softwood” genoemd worden. Langs de hellingen van het Appalachian gebergte daarentegen treft men groote hoeveelheden „hardwood” aan. Deze harde houtsoorten komen ook voor in de wouden ten westen van dit gebergte, van de bosschen der Groote Meren tot de kust van de Golf van Mexico.

(Slot volgt). F. S. BOSMAN.

REISBRIEVEN.

III.

Sevilla, Voorjaar 1925.

DEEN volgden avond bezoek ik Juan's dansschool. Al uit de verte hoort men den regelmatig klank der castagnetten. Ik ga behoedzaam binnen en kijk van den patio af in het danslokaal. Er is „bezoek”; ik zet me buiten op de bank en kijk toe, zonder dat iemand me heeft opgemerkt. ☼ Dit is een bekende dansschool van Sevilla. Een kleine zaal met houten vloer, — de wanden zijn geheel bedekt met groote plakaten van Corridas — trotsche torreros, stervende stieren, vurige paarden (o, de oude knollen die men in de arena ziet!) schoone muchachas 1), verschillende standen van matadors 2), en boven de piano, het levensgrootte portret van den bekenden dansmeester van deze school. ☼ Op 't oogblik leidt de Maestro de Sevillanas — de kinderen in sierlijk Spaansche zigeunerkostuum, de mees-

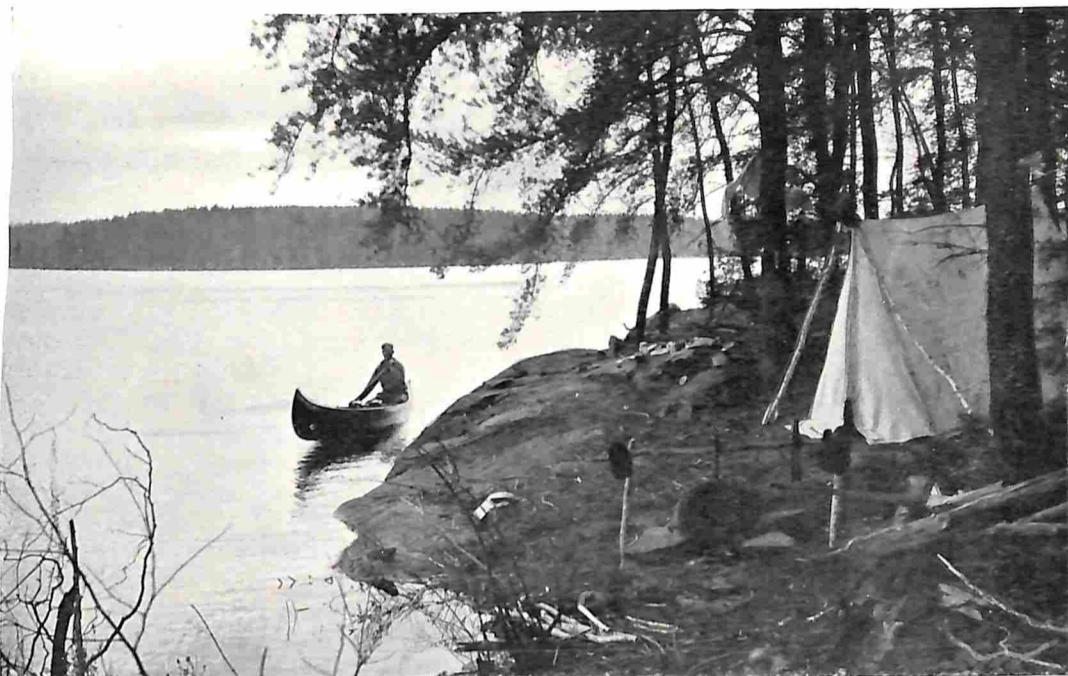

Foto U. S. Forest Service.

KAMPEEREN BIJ EEN MEER IN MINNOSOTA.

ten in haar daagsche jurken. Op de banken langs den wand zitten de moeders of andere familieleden van de leerlingen, sommigen met een zuigeling op schoot. En in deze typische zeer arme Andalusische omgeving contrasteert sterk het kleine gezelschap Amerikanen in avondtoilet, die op de eenige stoelen in een hoek van 't vertrek, zitting toe te kijken, en: „Oh! — maaarvellous — yes, 't is *stunning!*” enz. gorgelen. ☼ Ik zie Juan niet dansen. Hij zit op de kleine balletbar bij het venster, laat zijn beenen bengelen en roept allerlei grappen en aanmoedigen tot de danseressen: „Olé — la rubia 3) — anda, nina 4) — ah, que bonita 5) — olé!” ☼ „Hou je mond”, zegt de Meester, wiens castagnetten boven alles uitklinken. En dan is de Sevillanas afgeloopen en roept de meester: „Fandanguillo de Aracenas!” tot den ouden pianist, en kijkt daarbij zoekend rond. „Waar is Mariquita!” ☼ Achter de deur staat een mooi kind; ze komt langzaam, onwillig, te voorschijn. De Meester pakt haar bij den arm en trekt haar krachtig naar het midden van 't vertrek, half boos, half vermaakt, want ze wil niet — en is daarbij zeer aantrekkelijk, in haar roode zigeunerkostuum, roode bloemen en roode kammen in het gladde zwarte haar, en met het fijne donker getinte gezicht, waarin een paar Afrikaansche oogen schitteren. ☼ „Vooruit — dansen!”

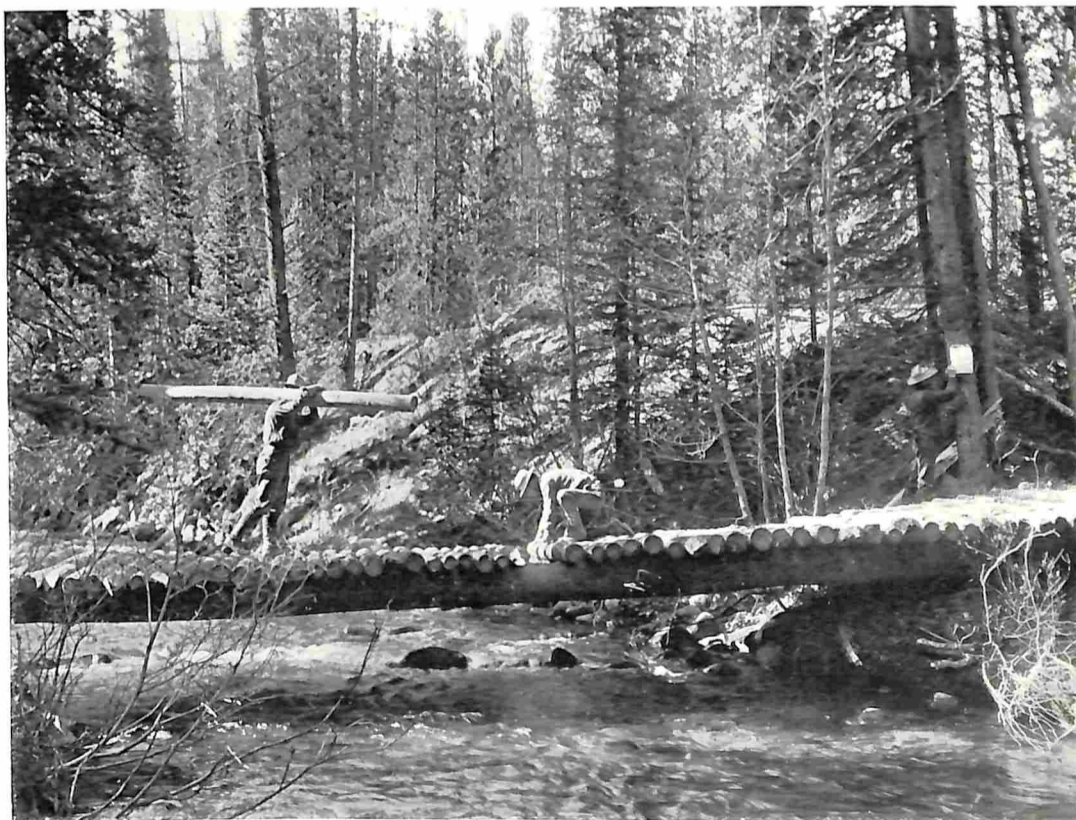

Foto U. S. Forest Service.

HOUTVESTERS, EEN BRUG BOUWEND IN HET ARAPAHO-WOUD, COLORADO.

dagen gewoon om bij hun kerkgang hun honden mede te nemen. De dieren bleven niet buiten maar gingen ook in de kerk en bleven daar tot het einde van den dienst. 't Is te begrijpen dat zij het daarbij wel eens wat te bont maakten. De Hondenslager moest hun dan goed- of kwaadschiks tot orde brengen. 't Viel soms niet mede om de twistenden te scheiden. In sommige gemeenten heeft het nog al moeite gekost om aan dit onstichtelijk gedoe een einde te maken en de honden voor goed uit de kerk te bannen. ☼ In 't werkje van J. C. v. d. Slee, predikant te Deventer, over „Franciscus Martinus, predikant te Epe van 1638—1653” komt een stukje voor over een kerkelijke hondengeschiedenis. ☼ Franciscus Martinus schreef in 1640 aan zijn vriend Wendbejel: „Gisteren hadden wij hier een zeer plechtige vergadering over een hondenkwestie bij ons. Onze koster wil geen Cynicus (hondenslager) zijn, omdat hij zich voor een Diogenes houdt, en meent dat het eene en andere baantje niet in een persoon bij elkaar passen”. Uit wat Ds. Martinius verder schrijft, blijkt dat men, voor het meerendeel, het niet met den koster eens was. ☼ Zelfs koster die 1000 daalders 's jaars verdienden, moesten dit baantje er bij waarnemen, en als de koster van Epe vrijstelling kreeg dan zouden ook de kleinere koster uit den omtrek zulks begeeren. Voor een paar nieuwe schoenen 's jaars wilde de doodgraver het baantje overnemen. De koster wilde die schoenen zelf betalen, maar men kon er niet toe komen, om aldus de zaak te regelen. Het Classicaal Bestuur kwam er bij te pas. In 1641 en 1642 werd door het Classicaal Bestuur deze zaak besproken. 't Resultaat is onbekend. Maar door de Ambtsjonkers, schout en Erfgenamen werd de onwillige koster „merckelijk in zijn school gagy verkort”. ☼ Toen Ds. Martinius op den 2en Kerstdag eens voor zijn college te Vaassen preekte, sloeg daar de diaken die rondging, zijn collectezak stuk op een hond die tegen hem gromde. De man moest met een collectezak zonder steel zijn werk vervolgen. Ds. Martinius schreef daar schertsend over: „ik wilde wel dat onze koster dat godvruchtige voorbeeld eens gezien had”. ☼ De zelfde Ds. Martinius kondigde van den preekstoel af: Dat niemand voortaan groote of kleine, jacht- of huishonden of eenige rekels in de kerk mede mocht brengen, op straffe van arbitraire veroordeeling.”

L. KEIJZER.

Marianne Hoogland.

(Vervolg van bladz. 567).

Ik woon niet zoo heel ver van u vandaan, Marianne. 14 Quai de l'Horloge, 2e étage, dicht bij de Notre Dame. Ik moet rust houden en moet je dus wel verzoeken bij mij te komen. Kom gauw, chère petite Marianne, ik heb je veel, zeer veel te zeggen.

Je komst zal me buitengewoon gelukkig maken. Je je zoo zeer toeg. Louise de Morance.”

Louise de Morance! Zij was dus hier in Parijs en niet meer aan de kust der Middellandsche zee, waarheen haar dokter haar gestuurd had.

Nog eens las Marianne het zacht geparfumeerde briefje over. Louise wilde haar dringend spreken! Louise, die zoo groote vrienden met David was geweest. Zou zij iets van hem weten? iets kunnen vertellen? Haar hart klopte opeens heftig. Ze zou zich dadelijk aankleeden en oom vragen... als oom maar mede wilde? Maar Louise vroeg haar alleen te spreken, dringend. Wat kon het zijn? De weg naar de Notre Dame

Foto U. S. Forest Service.

KAMPEEREN IN HET NATIONAL FOREST VAN COLORADO.

was niet moeilijk te vinden. Gedurende de drie weken die zij nu met oom Piet hier was geweest, had zij de meest bekende wegen reeds goed leeren kennen, maar toch had oom haar nooit alleen op straat laten gaan. Zij knoopte de dunne, wit batisten blouse toe, die hoog aan den hals sluitend haar gezichtje blozend deed uitkomen. De groote witte hoed met zwarte tulle vlinderstrik en de korte wit piqué mantel waren vlug uit de kast gehaald en terwijl zij zich verder kleepte, rees de eene vraag na de andere in haar hoofd. „Wat zou Louise haar voor gewichtigs te zeggen hebben?” „Zou zij David gesproken hebben?” „Zou zij weten waar hij is?” Hoe laat was het nu? Kwart over tweeën. Om half vijf zou zij oom in de vestibule vinden om samen uit te gaan. Zij scheurde een velletje uit haar blocnote, krabbelde er op. „Lief nonkeltje, ik ben even in mijn eentje uit naar Louise de Morance, van wie ik een briefje kreeg. Zij woont 14 Quai de l'Horloge, deuxième, maakt u zich niet ongerust. Ik weet nu den weg, om half 5 hoop ik u te wachten. Uw M.”

Het briefje in een enveloppe gedaan en nu naar beneden. Zij daalde de trappen af, knoopte kalm haar handschoenen dicht. Er passeerde haar iemand. Zou men het gewoon vinden dat zij zoo maar alleen uitging? O, 't was niets, op straat zou men haar voor een Engelsche aanzien... maar 't was waar, dan diende ze een Baedeker mede te nemen. Vlug keerde ze om, hipte de trappen weer op, nam de roode Baedeker van de tafel en ging nu ongestoord naar beneden. In de kleine ronde vestibule was het raam van de portierskamer. „S'il

Foto U. S. Forest Service.

EEN BOSCHBRAND IN HET WASATCH NATIONAL FOREST, UTAH.

vous plaît, monsieur, une lettre pour monsieur Hoogland. Chambre vingt."

„Ah si, si mademoiselle!"

Wat keek die portier! Zou hij misschien denken dat ze weg liep? Hij zegt misschien straks tegen zijn dikke vrouw: „Tu sais, la petite Hollandaise, elle s'en va toute seule!" Maar zijn aandacht zou zeker dadelijk weer op de nieuwe gasten zijn die juist kwamen, nu Marianne op de stoep stond, twee fiacres met schreeuwende roode koetsiers, groote koffers en bereisde mensen. Zij glipte doors de drukte heen en liep door de nog rustige Rue d'Antin, het gegons der breede Avenue de l'opéra tegemoet. Nu zou zij straks alleen daar zijn, in de breede Avenue, waar de mensenstroom ging naast den stroom der fiacres, wier paarden onafgebroken op de houten bestrating hoef tikten, duizende paarden, die tikten naast en achter elkaar en zoo een geluid voortbrachten dat als een zachte klok luidde, luidde door heel Parijs, onafgebroken luidde tot des nachts zelfs, als de mensenstroom niet meer gonsde. In de zonnige Avenue, vol kleur en beweging, legden de huizen en haar blanke neerhangende winkelzeilen een rechte blauwgrijze schaduw neer; om daar te komen in die weldoende schaduw, moest zij oversteken. Om had haar geleerd van refuge naar refuge te gaan, te wachten tot een agent wenkte en een stroompje mensen de straat overstak.

Met anderen wachtte zij. Nu? nu? De agent hief de hand. Zij stapte dapper achtereenige heeren en dames aan. Weer was een refuge bereikt. Een zweep wenkte. „Madame! Un fiacre." Een fiacre? hè, dan was ze er gauw en ze behoefde zich niet om den weg te bekommeren, de prijzen wist ze wel. Meerdere koetsiers die haar weifeling gezien hadden, begonnen nu te roepen: „Madame! madame, par ici, Madame." Neen neen, zij keek niet naar

hen, de eerste zou ze aanhouden en opeens besloten, wenkte ze kalm met haar hand. „Ze moeten vooral denken dat ik Engelsch ben, dan loopt alles goed af."

De koetsier had de teugels al gewend en draaide voor de refuge stil.

„Quai de l'Horloge, quatorze s'il vous plaît."

„Quai de l'Horloge, ah si, si."

Ze stapte vlug in, streek het wit piqué van haar rok glad, legde de roode Baedeker op haar schoot. Toch jammer dat oompje er niet bij was! Hij was zoo gezellig maar ook toch wel eens aardig, ongemeen, een tikje griezellig, en daarom juist prettig, alleen te zijn, alleen tusschen die duizenden. Links en rechts de stroomen mensen, de stroomen voertuigen, rijtuigjes en dikke zware omnibussen. Op de Place de l'opéra ging het stapvoets en weer iets vlugger in de breede Boulevard de la Madeleine, want eenmaal daar, ontward uit de files der voertuigen, tikte de koetsier het magere bruine dier op den rug. Hoog rees in de verte de Madeleine. O! de Madeleine, die had Marianne's liefde. Zij was er twee Zondagen geweest om de koorknappen te hooren zingen. Daar waren de zonnetrappen. Het ruischte door haar heen

„De duizende starren zij tinkelen

Hun vesper mij na waar ik rijs

Tot die tonen mijn voeten besprinklen

Op de trappen van 't zonnepalei."

Albert Verwey!
Ze zag weer van uit haar rijtuigje op de zee van mensen. Ze voelde zich als een koningin, gedragen door een menschenwereld, doch niemand zag naar haar, gelukkig... Wat verbeeldde zij zich toch wel zoowaar, te meenen dat een rood boekje haar beschermen zou. Wie van die duizenden zag naar haar, en al merken er oogen haar kant uit, wat betekende dat dan nog? Men merkte elkaar nauwelijks op, men liet een ander leven en doen zooals hij wilde. Toch was het hier niet „chacun pour soi!" er was geen egoïsme, neen, er was samenleving. Nu voelde ze opeens iets van dat wonderbare woord samenleving. Samenleving, een zijn in de groote massa, met de groote massa. Ieder was vrij en toch was ieder verbonden met het geheel. Parijs was heerlijk, groot — ze haalde diep adem — o, wat had ze dit Parijs lief! Wat was ze oom dankbaar die haar uit 't kleine goede leven in den Haag gehaald had en 'r ineens midden in deze wereldstad had gezet. Alle kleine levensdingen waren vergeten en voor de tweede maal zeide ze het zich zelf: „wat was het heerlijk eens alleen te zijn te midden van dit alles. Alleen met je zelf, waar je tegen praten kon wat je wilde!" De koetsier reed om, hij had evengoed niet langs de Opéra kunnen gaan en recht door stille straten naar de Seine kunnen oversteken. Hij deed 't niet. Hij nam den drukken weg. Marianne glimlachte tegen den dikken rug van den koetsier.

't Was heel prettig zoo. Ze liet zich gaan. Een zwartoogige meneer in een fiacre naast haar zag haar aan en lachte vertrouwelijk terug. O! zoo! ze keek nu even trotsch als eene voorname Engelsche. Haar rijtuig kwam iets achter, gelukkig. De zwartoogige meneer keerde zich even om. Zij zag langs hem heen.

Weer was er een oponthoud. Van de trappen der Madeleine daalden honderden, en honderden bestegen haar. De breede Rue royale lag

voor haar. Hoewel druk, was zij toch anders, rustiger, statiger, dan de Boulevard de l'Opera. Marianne leunde tegen de kussens van haar rijtuigje. Het was of ze nu eerst zich inleefde in de rust die er is in de verlorenheid te midden der wereld. Zelfs het treuren om David gleed hier gelijdelijk van haar af. Hij was ook ergens in deze groote wereld, in Parijs, Londen of Berlijn. Hoe goed kon zij zich nu voorstellen, dat al het kleine van Holland en eigen omgeving ver van hem was. David en zijn verbeeldingswereld van het tooneel! ach, hoe klein was het, hem daar van te willen terughouden. Ze had Coquelin gezien, en de gouden stem van la divine Sarah gehoord, goddelijk mooi zoo iets te kunnen, daarvoor moest je leven buiten de kleinheid... Daar moest een mensch alles voor kunnen en willen verlaten. Ze reed nu de onafzienbare ruimte van Place de la Concorde op. Ondanks de warmte was er hier een luchtig briesje, dat zacht langs haar oogen en haar streek. Het geklik der paardehoeven klonk slechts ver en zacht. Links groenden hoog boven het terras de Tuinen der Tuilerieën, rechts strekten zich eindeloos ver de Champs Elysées uit tot de hoog boven alles tronende heerlijke arc de triomphe in het wazige verschiep. Haar rijtuigje ging langs de Obelisk en opeens zag ze den blauwen Seinestroom voor zich liggen, met zijn prachtige bruggen, overhangende boomen en ontelbare stoombootjes.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.

DE STEENEN SLUIS BIJ SITTARD.